

Het schaakdorp Ströbeck

– door Dirk Goes –

Het Duitse Ströbeck, gelegen in de deelstaat Saksen-Anhalt aan de voet van het Harz-gebergte, is een echt schaakdorp. Het aantal inwoners ligt rond de 1200, en het schijnt dat die allemaal kunnen schaken.

De interesse van de Ströbeckers in het schaken laat zich duiden door middel van een plaatselijke legende uit het jaar 1011, toen Arnulf, de bisschop van het nabijgelegen Halberstadt, de opstandige graaf Gruncelin liet opsluiten in de kerktoren van Ströbeck. De graaf was van goede komaf en had zich de regels van het schaakspel eigen gemaakt. In die tijd was schaken nog niet de volkssport die het nu is, het spel werd slechts gespeeld door edelen en geestelijke hotemetoten. Opsluiting gaat al snel vervelen, dat spreekt, en om dat tegen te gaan sneed de graaf schaakstukken uit hout. Hij leerde zijn bewakers schaken, die leerden het hun familieleden en het werd al snel een rage. Ströbeck werd bekend als schaakdorp, en vele (schaak)toeristen bezochten het dorp om het wonder met eigen ogen te aanschouwen. Deze bezoekers werden uitgedaagd een partij te spelen om aanzienlijke inzetten en verlieten niet zelden volkomen berooid het dorp, want de inwoners speelden een sterke partij. In 1773 kwam koning Friedrich II een kijkje nemen en ook hij verloor!

Ströbeck werd een fenomeen. Het dorp werd door de autoriteiten vrijgesteld van het betalen van belasting, op voorwaarde dat ze te allen tijde bereid waren om tegen bezoekers te schaken. Inwoners zijn reeds vanaf jonge leeftijd de spelregels machtig, niet zo gek als je bedenkt dat schaakles een verplicht vak is op school, een traditie die teruggaat tot het jaar 1823. Tot voor kort waren er overigens twee scholen, een lagere en een middelbare, maar de laatste (de Dr. Emanuel Lasker-school!) moest in 2004 worden gesloten in verband met een gebrek aan leerlingen. Tijdens het festival in mei wordt elk jaar een partij levend schaak gespeeld, waarbij de inwoners van het dorp figureren als stukken uit het schaakspel. Verder is er een schaakwinkel, een schaakplein, een schaakrestaurant (het 'Gasthaus zum Schachspiel') en sinds 24 mei 1991 ook een schaakmuseum. Dit museum is deels gevestigd in dezelfde kerktoren waar ooit graaf Gruncelin gevangen zat. Pronkstuk van de verzameling is een schaakbord dat in 1651 door grootvorst Friedrich Wilhelm aan het dorp werd geschonken.

De schaaktraditie is nimmer doorbroken. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd er doorgeschaakt zo goed en zo kwaad als het ging. Na *die Wende* (de fusie tussen West- en Oost-Duitsland in 1989) werd Rudi Krosch burgemeester van Ströbeck. Deze Krosch was de voorman van de SP, wat niet zoals je zou verwachten staat voor Socialistische Partij maar voor Schaak Partij! In 2006 werd Ströbeck uitgeroepen tot *cultural village* van Europa.

De kerktoren, die nu deel uitmaakt van het museum.

Fraaie ornamenten sieren de huizen.

De ingang van het museum in wuften Jugendstil.

De dorpsjeugd op weg naar school, huiswerk in de hand.